

Az ismeretkör: Az atipikus fejlődés megismerése TA szak

Kredittartománya: 12 kredit

Tantárgyai:

1. Atipikus fejlődés 1.
2. Atipikus fejlődés 2.

A tantárgy neve: Atipikus fejlődés 1. (Tanító szak)

Kreditértéke: 6

Neptunkód: NKOZOS2023, LKOZOS2023

A tantárgy besorolása: kötelezően választható

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” 80% elmélet + 20% gyakorlat

A tanóra típusa: 2ea/+2gy/hét: 60 óra az adott félévben, levelező tagozaton 10ea+10gy/félév.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők:**

- részletesen kidolgozott tematika elérhető a Neptunban
- a tematika témaköreinek ppt-i elérhetőek a Neptunban

A számonkérés módja: kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok:** tanórai aktivitás

A tantárgy **tantervi helye:**6. félév

Előtanulmányi feltételek: nincsenek

Tantárgyleírás:

Az atipikus fejlődés fogalma, a teljesítménybeli és viselkedési zavarok kialakulása
Az atipikus fejlődésnek nevezzük az olyan nem mindig nyilvánvaló és egzaktul azonosítható eltéréseket, amelyek gyakran együtt, és különböző kombinációkban jelennek meg. A szindrómák gyakori közös megjelenésének oka az egymást átfedő fejlődési utak, amelyek az atipikus fejlődéshez vezetnek.

- neurológiai alapú teljesítményzavarok
 - tanulási zavar, tanulási nehézség (diszlexia, diszkalkulia, diszgráfia),
 - kontrollzavarok (figyelemzavar, hiperaktivitás zavar, impulzus kontrollzavar)
- autizmus spektrum zavarok egy része

Mindezek neurológiai sajátosságok, amelyek veleszületett és/vagy szerzett idegrendszeri eltéréseken alapulnak, és a környezet, és így a tanítási módszerek meghatározó jelentőségűek a kialakulásukban. A megfelelő tanulási környezet és a megfelelő tanítási módszerek meghatározóak az atipikus fejlődésű tanulók esetében, ezért erre fel kell készíteni a pedagógusokat.

Képességfejlesztési profil és egyéni fejlesztés

- Fejlődés és képességek – a kognitív teljesítmények háttérének megismerése
- Az iskolai készségek kialakításához szükséges háttér vizsgálata
- Az érdeklődés és a képességek vizsgálata és ezek jelentősége

A vizsgálati eredmények értelmezése és a fejlesztő tanításban való felhasználása

kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

1. Gyarmathy Éva (2017) Neurológiai harmónia és diverzitás a digitális korszakban. A tanulási zavarok iskolai kérdései. Új Pedagógiai Szemle, 67. évf. 9-10. szám. 5-20.

2. Gyarmathy Éva (2009) Kognitív Profil Teszt. Iskolakultúra 3-4. 60-73.

Ajánlott irodalom:

1. Gyarmathy É. (2009) Atipikus agy és a tehetség I. - Tehetség és a neurológia háttérű teljesítményzavarok valamint az Asperger szindróma. *Pszichológia. Vol. 29, 4. 377–390.*
2. Lénárd Sándor, Rapos Nóra (szerk.) (2006) MAGTÁR – Ötletek tanítóknak a fejlesztő értékeléshez és az adaptív tanulásszervezéshez 3. OKI, Budapest

Azok az előírt szakmai kompetenciák, kompetenciaelemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Tudása:

- Ismeri a tanító munkájának társadalmi-történeti összefüggéseit és jelentőségét, tájékozott az irányadó nemzeti és európai értékek körében.
- Ismeri a 6-12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó tudományos elméleteket, az első hat iskolaévtől a személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.
- Rendelkezik 6-12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, az őket érintő társadalmi folyamatok értelmezésére vonatkozó elméleti és módszertani tudással.
- Ismeri a tanulás támogatásának, a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának tudományos és szakmódszertani alapjait, az első hat iskolaévben alkalmazható korszerű módszereket, eszközöket.
- Tisztában van a nemzetközi összehasonlító mérések eredményeivel összefüggő, rá vonatkozó fejlesztési feladatokkal a szövegértés, a matematikai és a természettudományos nevelés területén.
- Tisztában van az értékelés funkcióival és módszereivel.
- Ismeri a tanulási, nevelési környezet szerepét, tisztában van az inkluzív nevelés lehetőségeivel és módszereivel az első hat iskolaévben.
- Biztos szakmai ismeretekkel rendelkezik az 1-4. évfolyamon valamennyi, továbbá az 1-6. évfolyamon egy műveltségi területen (vagy a nemzetiségi nevelés szaktudományos és tantárgy-pedagógiai megalapozása terén).
- A tanulás sajátosságainak ismerete alapján képes az adott életkori sajátosságok figyelembevételével a célok, tartalmak és tevékenységek, folyamatok, valamint egyéni tanulási utak tervezésére, megvalósítására.
- Ismeri a 6-12 éves gyerekek teljes körű egészségfejlesztését célzó iskolai tevékenységek és pedagógiai eljárások elméleti háttérét és gyakorlati alkalmazását.
- Ismeri a biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó speciális tartáskorrekció elméleti háttérét és gyakorlati alkalmazásának helyes módját.
- Idegen nyelvi műveltségi területen magas szintű (C1) idegen nyelvi kompetenciákkal rendelkezik.

Képességei:

- A nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat, tartalmakat képes a 6-12 éves gyerekek személyiségére, szociokulturális környezetének főbb jellemzőire tekintettel, differenciáltan tervezni.
- Épít a 6-12 éves gyerekek előzetes tapasztalataira, cselekvő részvételére, kreativitására, a közös munkát szakszerűen irányítja, elemzi és értékeli.
- Képes változatos, egyénre szabott értékelési módszereket használni, amelyekkel elősegíti a gyermek önértékelési képességének alakulását.
- Támogató tanulási környezetet biztosít.
- Képes közösségi értékek közvetítésére, a gyermekközösség alakítására.
- Az iskolai nevelés módszereit és napirendjét úgy alakítja, hogy azzal a 6-12 éves gyermekek teljes körű egészségfejlesztését valósítja meg. Helyesen alkalmazza a

biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó speciális tartáskorrekció gyakorlatanyagát.

- A szakmai-tudományos kritériumokat érvényesítve választja meg a szakirodalmi könyvtári és elektronikus források körét, és munkájában azokat kreatív módon hasznosítja.
- A gyerekek családjával kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatot alakít ki, szakszerűen, közérthetően és hitelesen kommunikál, képes a nevelést érintő kérdésekben a családokat támogatni.
- Együttműködik a nevelési folyamat többi szereplőjével, képes elgondolásait előadni és megvitatni, eredményeit, javaslatait szóban és írásban hitelesen és szakszerűen közreadni.
- Képes a tanítói munkára irányadó szakmai, etikai és jogi szabályozókhoz munkája során igazodni, a szabályozók változtatásához javaslatokat előterjeszteni.
- Tevékenységére szakszerűen reflektál.

Attitűdje:

- Tevékenységét a 6-12 éves gyerekek fejlődésének támogatása iránti elkötelezettség irányítja.
- Elkötelezett a 6-12 éves gyerekek teljes körű egészségfejlesztése iránt.
- Tevékenysége során inkluzív, befogadó szemléletet képvisel, törekszik a családok kulturális hagyományainak tiszteletben tartására.
- Tanítói tevékenysége minden területén elkötelezett a különböző szociokulturális környezetből érkező, a sajátos nevelési igényű, illetve a fogyatékos gyerekek közösségbe történő beilleszkedésének támogatása iránt.
- Igényli az önreflexiót, a nevelési folyamat és saját tevékenysége több szempontú elemzését, értékelését.
- Nyitott a munkájával összefüggő új elméletek és módszerek, a technológiai lehetőségek, információs és kommunikációs technológiák megismerésére és alkalmazására.
- Felkészültsége alapján részt vállal a tanító szakmával összefüggésben álló kutatásokban, innovatív team-munkákban.

Autonómiája és felelőssége:

- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a rájuk bízott 6-12 éves gyerekek fejlődéséért, kulcskompetenciáik hatékony megalapozásáért, kibontakoztatásáért.
- Hatáskörében felelősséget vállal a 6-12 éves gyerekek teljes körű egészségfejlesztéséért.
- Munkájával összefüggő pedagógiai kérdésekben – a jogszabályok és az intézményi keretek között – önállóan dönt.
- Felelősséggel vesz részt intézményében a harmonikus, támogató légkör kialakításában.
- Hivatása művelése körében felelősséget vállal a társadalmi kohézió erősítéséért.
- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a kulturális hagyományok ápolásáért, a kultúrák közötti megértés és kommunikáció elősegítéséért.
- Felelősséget vállal intézménye küldetéséért.

Tantárgy felelőse: Dr. habil Gyarmathy Éva főiskolai tanár PhD.

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): -